

# ABD'ne ekonomik gözdağı. Güle güle dolar hoşgeldin yuan



**İpek Yolu**

**Doç.Dr.Michael Kuyucu**



**B**u aralar Türk ve hatta dünya ekonomisinde çok önemli olaylar yaşanıyor. Yerel para ile ticaret yapma konusunda çok önemli illklere imza atarak hem dolara meydan okuyan hem de ye-

rel para birimini güçlendiren Türkiye, Rusya ve Katar'la gerçekleştirdiği anlaşmalara bir tane daha ekledi.

Geçtiğimiz hafta sadece Türkiye'de değil dünya ekonomik kulisle-

rine de konu olan bu anlaşma Çin'le gerçekleştirildi.

Yapılan anlaşmaların adı swap anlaşmaları. Bu anlaşmalara göre iki ülke ticaretlerini yaparken dolar yerine yerel paralarını kullanıyor.

## Bu doların önlenemeyen sonunun başlangıcı mı?

**ÇİN** ile yapılan bu anlaşma tarihi bir önem taşıyor. Çünkü Türkiye hep ABD'nin güdümünde bir ülke gibi gözüktüyordu. Hiç bir zaman ABD'ne karşı koyamayan bir zavallı yapıya vardı geçmişte. Bugün ise ABD'nin geleceğini ekonomik olarak tehdit eden bir ülke ile, yani Çin ile, ABD'nin çaktırmasa da isteksizliğine rağmen swap anlaşmasını geliştirdi. Buna eminim pek çaktırmasada Trump çok bozulmuştur. Neden mi? Çünkü bu swap anlaşmalarının sayısı artması dünya ekonomisinin geleceği açısından çok önemli bir emsal

teşkil edecek. Bu swap anlaşmalarını yapan ülkelerin sayısının arttığını düşünün, bir de AB'nin yıkılıp Euro'nun da ortadan yok olduğunu düşünün. Bu yıkılan birlikten kopan üyelerinin de Çinle bu tür anlaşmalar yapması durumunda ne olur? ABD'nin dolarlığı yalnız başına kalır. İngilizin Sterlini daha da zıplarsa, Almanlar Mark nostaljisine geri döner ve herkes kendi para birimini dolara karşı güçlü tutmaya çalışır. Bu belki fantazi gibi, ama gelecekte Türkiye ile Çin'in bu anlaşması, bu fantazinin ilk kıvılcıklarından biri olabilir.

## ÇİN İLE TARİHİ YAKINLAŞMA

**TÜRKİYE** bu anlaşma ile tarihinin en önemli atağını yaptı. AK Parti hükümeti küresel dünyada daha güçlü bir Türkiye inşaa etmek için batının kullandığı tüm provakatif argümanları elinin tersi ile itti ve Çin ile tarihinde hiç olmadığı kadar büyük bir yakınlaşma yaşadı. İsteyen geçmişe dönüp istatistik verilerle incelesin bu iddiamı. Türkiye tarihinde hiç bir dönem Çin ile bu kadar yakınlaşma yaşamadı. Çin ile ABD'de yaşanan soğuk ekonomik savaş ve bunda Türkiye'nin hangi tarafta olacağı konusu, yılladır gündemde olan Uygur meselesi, Korona salgını ile ilgili Çine yapılan suçlamalar, ABD'nin Uygur Türkleri iddialarına yönelik çıkarttığı yasa ... Özetle tüm provakasyonları elinin tersi ile iten Türkiye, ekonomik işbirliğinin önemine vurgu yapar-



rak "dostluk" teması altında çok önemli bir anlaşmaya imza attı. Yapılan bu Swap anlaşması ile Türkiye ile Çin'in swap hacmi 1,7 milyar doları buldu. Anlaşmanın hemen sonrasında Merkez Bankası bir açıklama yaptı ve swap anlaşmasının ilk uygulamasının 18 Haziran günü yapıldığını duyurdu. Bu sayede Türk şirketleri Çin'den yaptıkları ithalatlari Yuan

cinsinden ödeme yaparak gerçekleştirilmeye başladı. Bu konuda da ilk adımı Türk Telekom attı. Türk Telekom, Merkez Bankasının swap altyapısını kullanmaya başladı.Kurumun CEO'su Ümit Önal yaptığı açıklamada "Türkiye için önemli bir adım olan bu yolda, uluslararası ticari işlemlerimizi, yerel para birimleriyle, karşı ülkenin para birimi yani Çin Yuan'ı ile tamamlamaya başladık" dedi. Bu açıklamanın hemen ardından Turkcell'de açıklama yaparak, Çin ile yapılmış ileri tarihli tüm anlaşmaları Çin'in para birimi Yuan üzerinden revize edeceğini söyledi. Bunun ilk uygulaması da Huawei oldu. Büyük bir ihtimalle dolarla olan sözleşmeler iptal edilecek ve hemen Yuan ile revize edilecek. Böylece bir komisyoncu gibi duran dolar aradan çıkacak.

## Dolarizasyonun etkisi şok darbe

**BU** olay çok önemli bir olay. Çin ticaret yaptığı ülkelerle swap anlaşmaları genişleterek doların fonksiyonunu azaltmayı hedefliyor. Bunun en büyük uygulamasını 2018 yılında Japonya ile gerçekleştirdiği swap anlaşması ile yaptı. Çin 30 milyar dolarlık bir swap anlaşması yapmıştı. Dünyada dolar mağduru ülkeler arasında olan Rusya, İran, Türkiye gibi ülkelerde ticaretlerinde dolardan arınarak alışverişlerini yerel para birimleri ile yaparak ekonomik anlamda güçlenme fırsatı buluyor. Bu swap anlaşmalarının sayısı artarsa dünyanın ekonomik dengesi bile değişebilir. Bu değişimle beraber Türkiye, Çin ve Rusya gibi ülkeler ekonomik anlamda küresel çapta

daha da büyük bir güç kazanabilir. ABD ise tarihinde tahmin bile edemeyeceği kadar büyük bir yara alabilir. Şöyle düşünün bir iş yapıyorsunuz ama arada bir komisyoncu var ve ona tabiisiniz. O komisyoncuyu aradan çıkartıp siz karşınızdaki kişi ile direkt istediğiniz şartlarda istediğiniz yapıda bir anlaşma yapıyorsunuz. Basit bir benzetme bu belki ama bu anlaşmalar buna benziyor. Şu an Türkiye bunu Rusya, Katar ve son olarak Çin ile yaptı. Katar ile yapılan anlaşma bana göre sürpriz olmadı. Çünkü Katar ile çok dostane ve iyi ilişkileri var Türkiye'nin, pek çok ekonomik ve ticari konuda Katar hep Türkiye'nin yanında her aldı.

## Koca Amerika iki dedeye kaldı!

**BU** ara içimde kaldı söyleyemeden geçemeyeceğim. Bu Joe Biden 77 yaşında. Belli ki bir takım güçler onu Trump'ın karşısına koydu. Sesi soluğu çıkmadan, mıy mıy, tın tın yönetir Amerika'yı. 77 yaşında bir adamın da 5 yıllığına Amerika gibi bir ülkeyi yönetmeye kalkması konusu da bence düşünülmesi ve tartışılması gereken bir konu. Baba sen evinde oturup torunlarını büyütsene. Neden koca Amerikanın yönetimi iki dedeye kaldı bunu da anlamış değilim. Türkiye ile Çin'in swap anlaşmasından başladık kasım seçimlerine geldik, yol uzadı belki ama bu yol boyunca karşımıza çıkan durakların her biri fotoğrafın tamamını görmek adına çok önemli. İhtimaller dahilinde olan Amerika'nın çok kötü günler geçirmesine neden olabilecek duraklar bunlar. Bu yolun ilk ışıkları ise Kasım seçimlerinden sonra gözükecek. Şimdilik swap anlaşması için bereket versin diyelim. Ama eklemek istediğim bir şey var. 1,7 milyar az. Bunun en az 10 milyar olması lazım.

## Trump için birisi düğmeye bastı

**TRUMP** şu an kendi derdine düştü, bu anlaşmayı eminim çaktırmadan izliyordur. Bir yandan korona ile uğraşıyor, bir yandan iç çatışmalar, isyanlar, bir yandan hakkında yayınlanacak kitaplarda ki dedikodularla uğraşılıyor. Benim gördüğüm ve tüm olanlardan anladığım şu: Birileri Trump için düğmeye bastı. Bunlar siyonistler olabilir, ABD'nin içinde derin devlet olabilir, dış güçler olabilir.. Onu bilemeyiz ama birisi Trump için düğmeye bastı ve Kasım seçimlerinde Joe Biden'in kazanması için algı yö-



netimine başladı. Onun için Trump şu an bu swap anlaşmalarına kafa patlatmaz. Ama Kasım seçimlerinden sonra işler değişebilir. Ben normal şartlarda Trump'ın bu seçimleri kazanacağına inanıyordum, çünkü popüler kültür her zaman kazanır. Popüler kültürün babası olan Amerika'da da tercihlerde popüler kültür her zaman etkili olur. Ama son bir ayda rüzgarın bir takım güçler tarafından Trump'ın aleyhine estirildiğini gördüm ve olayın rengini anladım. Büyük ihtimalle eğer rüzgar böyle eserse seçimleri Joe Biden kazanacak gibi gözüktüyor.

## Tonton Biden kazanırsa ne olur?

**BİDEN** bence liderlik vasfı olmayan ton ton bir dede gibi. Muhtemelen onu birileri seçti ve oraya yerleştirdi. Trump'ın Türkiye ile olan ilişkileri fena değil aslında, Biden ile ne olur zaman gösterir ama Biden'in geçmişte Ermeni soykırımını desteklediği de aklımda. Bunu da unutmamak lazım. Biden seçimleri kazanırsa dede gibi oturur masasında, hiç bir şey yapmaz, Trump için düğmeye basanların maşası olur. O düğmeye basanların küresel dünyada nasıl bir sistem istedi-

ği konusu muamma. Eğer böyle bir güç yoksa ve Biden, tonton haliyle seçimleri kendi kendine kazanırsa, bu Türkiye'ninde, Rusyanında, Çin'in de, diğer ülkelerinde lehine bir tablo oluşturur. Bunun için bu swap anlaşmaları bu senaryo kapsamında doğru adımlar. Hem Türkiye'nin ekonomisine katkı, hem de Türkiye'nin Amerikanın güç kaybetmesinden ve düşüşe geçmesinden sonra ortaya çıkacak yeni küresel dengede önemli bir pozisyon elde etmesi adına olumlu bir adım.